

بررسی جامعه شناختی عوامل موثر بر امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: زنان گروه سنی ۴۴-۱۵ شهر کرمان)

معصومه دوله^۱، فاطمه دوله^۲، سارا منیری فر^۳، آمنه میرزائی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۱/۰۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۰/۱۲

چکیده

امنیت اجتماعی به توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی اش تحت شرایط تغییر و تهدیدهای واقعی و محتمل تعریف می‌شود. امنیت اجتماعی ناظر بر تدارک سلامت افراد جامعه در مقابل اقدامات خشونت آمیز و رفع دغدغه‌های ذهنی (احساس عدم امنیت) شهروندان است. هدف این پژوهش، مطالعه و بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان ۴۴-۱۵ شهر کرمان می‌باشد روش تحقیق در این پژوهش از نوع پیمایشی و ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه همراه با مصاحبه در نظر گرفته شده است. جامعه آماری پژوهش طبق سرشماری سال ۱۳۹۰، ۱۶۹۶۷۰ نفر می‌باشد. از این جامعه، با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۵ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش نمونه گیری تصادفی ساده می‌باشد و از نظریه‌های نظم اجتماعی (مرتن و پارسونز)، احساس امنیت محل سکونت (لوین)، خشونت خانگی (اشتروس و نظریه پردازان تضاد)، پایگاه اقتصادی و اجتماعی (وبر)، پای بندی مذهبی (استارک) و برخی مولفه‌های شخصیتی امنیت اجتماعی استفاده شده است. جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و مقایسه میانگین‌ها استفاده به عمل آمد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که همبستگی متغیرهای مستقل چون امنیت محل سکونت (۰/۳۴۶) نظم اجتماعی (۰/۴۱۷)، پای بندی مذهبی (۰/۵۸۶)، خشونت خانگی (۰/۲۳۷-) و درآمد (۰/۲۹۹) با متغیر وابسته احساس امنیت اجتماعی رابطه معناداری دارند. اما بین سن، میزان تحصیلات با احساس امنیت رابطه معناداری وجود ندارد و همچنین احساس امنیت زنان بر حسب وضعیت تاهل آن‌ها تفاوت معناداری را نشان می‌دهد. به عبارتی احساس امنیت زنان متأهل بیش از زنان مجرد (دختران) می‌باشد.

کلید واژه‌ها: امنیت اجتماعی، امنیت محل سکونت، پای بندی مذهبی، خشونت خانگی، نظم اجتماعی

۱- دانشجوی دکتری جامعه شناسی بررسی مسائل اجتماعی ایران دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان، (نویسنده مسئول)-

Mdaule336@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری جامعه شناسی توسعه اقتصادی دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران

Fdaule983@gmail.com

۳- دانشجوی دکتری جامعه شناسی بررسی مسائل اجتماعی ایران دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان S_monirifar@yahoo.com

۴- کارشناس ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران amanemirzaie@yahoo.com

نیاز به امنیت از نیازهای اساسی بشر به شمار می‌رود و گاه همپای سایر نیازها همچون خوراک، پوشاک، مسکن و... محسوب می‌شود به گونه‌ای که با زوال آن آرامش انسان از بین می‌رود و تشویش و نگرانی جای آن را می‌گیرد. همچنین اهمیت و ارزش این نیاز به گونه‌ای است که دولت‌ها اولویت اول خود را در کشور به برقراری امنیت می‌دهند و تا زمانی که در جامعه‌ای امنیت وجود نداشته باشد افراد آن جامعه احساس آرامش و پیشرفت در زندگی نخواهد کرد. امروزه دولت‌ها به عنوان مهمترین واحد سیاسی در صحنه روابط داخلی و خارجی هدف برقراری امنیت همه جانبه و گسترش دامنه آن را بر عهده دارند (خوش فر، ۱۳۸۰: ۱۴۸).

شاید بتوان گفت جوامع از ابتدای پیدایش انواع ساده‌تر آن با دو گونه تهدید رو به رو بوده‌اند: تهدید از بیرون-تهدید از درون. بنا به گفته باری بوزان امنیت شامل دو چهره خارجی و داخلی است. ابعاد خارجی و فراملی آن به حفظ مرزهای یک کشور اشاره دارد. اما ابعاد ملی، درونی و داخلی آن به معنای حفظ شرایط و موقعیت‌های ایمن برای افراد اجتماع است. ابعاد داخلی شامل امنیت در اقتصاد، سیاست، فرهنگ و امنیت در اجتماع می‌باشد. در این تحقیق تمرکز در ابعاد داخلی امنیت است و از ابعاد داخلی امنیت، امنیت اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف از امنیت اجتماعی، یا معنای امنیت اجتماعی بیشتر از آنکه امری سیاسی، نظامی باشد واقعیتی اجتماعی است که معمولاً ریشه در ویژگی‌های تاریخی یک جامعه یا برخی گروه‌های آن دارد. در امنیت اجتماعی، منافع عمومی وارد صحنه می‌شوند که بین دو واقعیت فرد و دولت قرار دارند. جامعه ایران، به عنوان یکی از جوامع تحول یافته که از میزان‌های خاص زیست محیطی- اقلیمی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی ویژه برخوردار است در خصوص مقوله امنیت اجتماعی در سیر تاریخی خود، نوسانات اجتماعی عدیده‌ای را پشت سر گذرانده است؛ ساختار روابط اجتماعی ویژه جامعه ایران از درهم تنیدگی و انسجام ویژه‌ای برخوردار است. لذا مقوله امنیت اجتماعی در پس این ساختار، در بین نهادهای اجتماعی گوناگون ماهیتی ویژه دارد. چنانکه خانواده در جامعه ایران، به عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی تعاملی ویژه را با مفهوم امنیت اجتماعی، در گستره جامعه داشته است و از آنجا که زنان، به عنوان بخش اعظم از جامعه و محور اصلی خانواده مطرح می‌باشند با نگرشی جامعه‌شناختی به امنیت زنان و با توجه به پیچیدگی‌های زندگی در شهرهای کنونی که زنان همپای مردان در فعالیت‌های اجتماعی و مدنی شرکت می‌کنند، دوش به دوش مردان کار می‌کنند، حقوقی مشابه یا ظاهراً مساوی با مردان دارند، ضروری به نظر می‌رسد که مقوله امنیت اجتماعی زنان در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گیرد. امروزه با گسترش جوامع، افزایش تورم و هزینه‌های بالای زندگی، گرانی مسکن و عواملی نظیر آن از یکسو و بی‌سوادگی، بی‌سرپرستی و بی‌اعتباری زنان فاقد سرپرست در جامعه، مشارکت زنان پا به پای مردان در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و.. امری ضروری است. عده‌ای برای داشتن زندگی بهتر و

راحت تر و عده‌ای برای تأمین نیازهای اولیه خود مجبور به کار کردن در بیرون از منزل هستند به عقیده بسیاری از کارشناسان وجود امنیت در یک جامعه به همان اندازه مهم است که احساس امنیت در آن جامعه و چه بسا احساس امنیت در جامعه مهم‌تر از وجود امنیت است چرا که واکنش‌های فرد در جامعه بستگی به میزان دریافت و ادراک او از امنیت دارد. بر این اساس تا زمانیکه از نظر فرد امنیت در جامعه وجود نداشته باشد نمی‌توان احساس امنیت نیز وجود نخواهد داشت. پس خشونت خانگی، نگرانی از تجاوز جنسی، آزار و اذیت در محیط کار و... همگی می‌توانند در احساس امنیت اجتماعی زنان مؤثر واقع شوند. به طوری که نتایج طرح نیازسنجی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی زنان کشور که توسط مرکز امور مشارکت زنان ریاست جمهوری انجام شده، نشان می‌دهد یکی از عمده‌ترین مسائل و مشکلات زنان کمبود امنیت است که این مساله در ردیف اولین دغدغه‌های زنان قرار گرفته است و چه بسا این امر سبب محدودتر شدن فعالیت زنان در محیط‌های عمومی شده و حضور زنان در شهر را به عنوان یک شهروند فعال با مشکل مواجه می‌سازد. نیاز به امنیت از نیازهای اساسی بشر به شمار می‌رود. آبراهام مازلو ۱ در سلسله مراتب نیازها، احساس امنیت را بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه و فیزیولوژیکی قرار می‌دهد (کاهه، ۱۳۸۴ : ۱۳۳). امروزه زنان صرف نظر از هر طبقه اجتماعی که باشند، اکثر کارهای خود را در خارج خانه یعنی جایی که اماکن عمومی نامیده می‌شود، انجام می‌دهند. اما محیط خارج از خانه به طور روز افزون از نظر احساسی که به فرد می‌دهد، ناامن تر و تهدید آمیزتر می‌شود و زنان هر روز از این لحاظ احساس ناامنی بیشتری می‌کنند. مزاحمت‌های خیابانی اغلب یک مسئله شهری است (زنجانی زاده، ۱۳۸۰ به نقل از فولادی سپهر، ۱۳۸۸). البته گذشته از نقشی که دولت در ایجاد امنیت برای اعضای خود دارد، فرهنگی که در بین اعضای جامعه برای حفظ حریم شخصی افراد و تأمین امنیت فردی و اجتماعی وجود دارد نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. در حقیقت تحقق امنیت اجتماعی تنها در صورتی مهیا می‌شود که دولت و اعضای جامعه هر دو برای بدست آوردن آن تلاش کنند و در صورتی که هر یک از دو طرف نسبت به اهمیت آن بی‌توجهی کنند، ایجاد امنیت امری محال به نظر می‌رسد. مقوله امنیت محصول مشترک حاکمیت و مردم است، از این رو تأمین امنیت اجتماعی زنان از اهمیت بسزایی برخوردار است و باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. از سوی دیگر برقراری امنیت اجتماعی زنان در جامعه تبعات متفاوتی را در بر می‌گیرد که از آن جمله می‌توان به فراهم کردن محیط امن در خانواده، در محیط کار، در مکان‌های عمومی و... اشاره کرد. اما با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش حاضر را زنان شهر کرمان تشکیل می‌دهد لازم است اشاره‌ای به موقعیت جغرافیایی این استان هم داشته باشیم؛ کرمان یکی از استان‌های ایران است. استان کرمان (پهناترین استان ایران) در جنوب شرقی ایران قرار گرفته جمعیت این استان در سال ۱۳۹۰ و بر اساس آمار مرکز آمار ایران برابر با ۲،۹۳۸،۹۸۸ نفر بوده است و مرکز آن کلان شهر کرمان است. کرمان با در بر گرفتن بیش از ۱۱ درصد از

وسعت ایران از لحاظ وسعت خاکی بزرگترین استان ایران و با در نظر گرفتن مرز آبی پس از سیستان و بلوچستان دومین استان پهناور ایران می‌باشد. کرمان از استان‌های مهم و تاریخی کشور به حساب می‌آید. استان کرمان مرکز جنوب شرق کشور است و به نوعی مرجع صنعتی، فرهنگی، سیاسی، کشاورزی دانشگاهی - علمی، مذهبی و سایر شاخص‌ها در میان استان‌های منطقه جنوب شرق کشور است. استان کرمان در جنوب خاوری ایران واقع شده و از شمال با استان‌های خراسان و یزد، از جنوب با استان هرمزگان، از خاور با سیستان و بلوچستان و از باختر با استان فارس همسایه است.

پژوهشی تحت عنوان «سنجش میزان احساس امنیت دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر پیامدهای احساس ناامنی» در سال ۱۳۸۱ توسط زینب پلاسی جاسبانی انجام شده است. نتایج حاکی از آن بوده است که بین اعتقادات مذهبی و اعتماد به شایعه و اعتماد سیاسی و احساس محرومیت نسبی به عنوان متغیرهای مستقل و احساس ناامنی دانشجویان به عنوان متغیر وابسته رابطه‌ای وجود نداشته است و بین متغیرهای مستقل رضایت از نظام سیاسی و احساس آزادی از نظر دانشجویان با احساس ناامنی رابطه وجود داشته است (پلاسی جاسبانی، ۱۳۸۱: ۲۴).

علیخواه و ربیعی (۱۳۸۵) زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری؛ این پژوهش به صورت پیمایشی انجام گردیده است. حجم نمونه ۸۰۰ نفر از زنان ساکن در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران می‌باشد. یافته‌ها حاکی از آن است که حدود ۴۸ درصد از زنان در حد زیاد، ۳۳ درصد در حد متوسط و ۱۹ درصد در حد کم در فضاهای شهری نسبت به تهدید جرایم دچار ترس و واهمه‌اند. به بیان دیگر حدود نیمی از زنان به هنگام تردد در شهر احساس امنیت ندارند. در بین زنان تحصیل کرده و دارای درآمد بالا، زنانی که در محله آن‌ها ساختمان‌ها و زمین‌های متروکه کم‌تر بوده و زنانی که از فعالیتهای پلیس رضایت بیشتری داشته‌اند میزان ترس از جرم کمتر بوده است.

احمدی و اسماعیلی (۱۳۸۷): سنجش احساس امنیت زنان مبتنی بر عوامل چند بعدی و میان رشته‌ای در شهر مشهد؛ جامعه آماری پژوهش زنان بالای ۱۵ سال مناطق ۱۲ گانه شهر مشهد بوده و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۶۰ نفر تعیین شده است. در این پژوهش میانگین احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر مشهد در یک طیف ۵ وجهی، ۲/۴۰ بوده است که از نمره متوسط پایین‌تر می‌باشد.

بابا خانی (۱۳۸۸): بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر نقش پلیس؛ این پژوهش به شکل پیمایشی انجام گردیده است. حجم نمونه ۳۱۹ نفر (افراد بالای ۱۶ سال) از ساکنان ۲۴ محله تهران است. یافته‌های توصیفی حاکی از میزان پایین امنیت در هر دو بعد جانی (۲۸/۹۴) و مالی (۴۵/۳۹) دارد. مطابق نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره دو عامل احساس انومی و سرمایه اجتماعی تأثیرگذارترین عوامل بر احساس امنیت می‌باشد. در

این بین نگرش به پلیس هرچند به صورت مستقیم تأثیر چندانی بر میزان احساس امنیت شهروندان تهرانی نداشته است. لیکن این متغیر به صورت غیر مستقیم از طریق همبستگی با احساس آنومی می تواند نقشی بسیار مؤثر در ارتقای امنیت شهروندان ایفا نماید.

هاشمیان فر و کشاورز (۱۳۹۰): بررسی جامعه شناختی گستره احساس امنیت اجتماعی در شهر اصفهان؛ این تحقیق به صورت پیمایشی و با ابزار پرسشنامه در بین شهروندان بالای ۱۸ سال اصفهانی از کلیه اقشار و گروه های اجتماعی در سال ۱۳۹۰ انجام شده است. حجم نمونه پژوهش ۳۸۴ نفر در سه منطقه اصفهان است. نتایج جدول همبستگی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته نشان می دهد که متغیرهای مستقل پژوهش؛ یعنی کنترل اجتماعی و نظم اجتماعی به جز متغیرهای گرایش های مذهبی و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر اصفهان دارند.

مبانی نظری

برای ارائه چارچوب نظری تحقیق، از نظریه های نظم اجتماعی، امنیت محل سکونت، خشونت خانگی، پایگاه اقتصادی و اجتماعی، پای بندی مذهبی و برخی مولفه های شخصیتی امنیت اجتماعی استفاده شده است.

در بخش نظم اجتماعی از نظرات افرادی چون دور کیم، پارسونز و مرتن استفاده شده است. پارسونز در بحث خود به هماهنگی و انسجام بین اجزای یک نظام توجه دارد و معتقد است هماهنگی بین اجزای مختلف یک سیستم عاملی برای برقراری و حفظ نظم در آن سیستم می باشد به طوری که همه اجزا به دنبال حفظ مجموعه کل هستند و کارکرد هر یک نیز به خوبی بیانگر این واقعیت است. همچنین پارسونز معتقد است که نظم اجتماعی فقط از طریق دولت برقرار نمی شود به همین جهت وی مفهوم هنجار را وارد کنش اجتماعی خویش می کند و معتقد است که با درونی کردن هنجارهای جامعه در افراد با حداقل هزینه می توان نظم و امنیت را برقرار کرد. پس به جای استفاده از زور، قدرت، اجبار و ابزار بیرونی، وی به درونی کردن ارزش ها و هنجارها توجه دارد (ریترز، ۱۳۸۳: ۱۳۷).

دور کیم نشان داد در جامعه ای که فرهنگ مشترک و قوی در مورد اعتقاد عمومی وجود دارد همبستگی اجتماعی استحکام و نظم اجتماعی، عینیت بیشتری خواهد یافت و این مهمترین عاملی می شود در جهت اینکه نظام اخلاقی و نظام باورها، ارزش ها و هنجارهای مشترک را به مردم یک جامعه هدیه کند تا در پرتوی آن نظم اجتماعی برقرار بماند و جرم، نابهنجاری و خودکشی کاهش یابد و هرج و مرج رخت بر بندد و به تبع آن امنیت و ثبات اجتماعی برقرار گردد (صدیقی اورعی، ۱۳۷۶: ۱۴۹).

همچنین بسیاری از جامعه شناسان نیز معتقدند هیچ مکانیسم کنترل اجتماعی که فقط بر تشویق ها و تنبیه های بیرونی متکی باشد موثر واقع نخواهد شد بلکه نظام فرهنگی جامعه

باید محیطی را به وجود بیاورد که در آن افراد به یک نظم اخلاقی درونی پای‌بند شوند و ارزش‌های گروهی را به عنوان ارزش‌های شخصی خود بپذیرند (ستوده، ۱۳۸۲: ۱۴۰). دورکیم نیز معتقد است مبنای نظم اجتماعی عاملی اخلاقی است و تا زمانی که جامعه سازمان یافته‌ای که مبتنی بر اصول اخلاقی است وجود نداشته باشد، قراردادی هم وجود ندارد. به همین دلیل است که در جوامع ابتدایی که اخلاقیات مشترک وجود دارد، نظم اجتماعی هم به شدت در جامعه حاکم است اما با پیچیده‌تر شدن جوامع، وجدان جمعی و نظام مشترک اخلاقی از بین می‌رود و نظم اجتماعی هم کاهش یافته و هرج و مرج و نابسامانی رواج می‌یابد (کوزر، ۱۳۸۳: ۱۹۰). مرتن نیز معتقد است هماهنگی بین دو عنصر فرهنگی و اجتماعی سبب ایجاد نظم در یک جامعه خواهد شد و ناسازگاری بین اهداف و وسایل نیل به هدف سبب ایجاد بی‌هنجاری (آنومی) و اختلال در نظم اجتماعی خواهد شد. مرتن فقدان امنیت در یک جامعه را مساوی با بی‌نظمی اجتماعی و بروز رفتارهای انحرافی می‌داند و این حالت را ناشی از شکاف بین اهداف و هنجارهای فرهنگی و ظرفیت‌های ساختار اجتماعی برای نیل به موفقیت می‌داند. در مجموع وجود بی‌قانونی، بی‌اهمیت شدن مقررات، عدم یکپارچگی، رهایی کامل فرد و بالاخره انحرافات و کجروی‌های اجتماعی همگی نشانه‌های چنین حالتی در جامعه هستند (بودون، ۱۳۸۵: ۶۶۱).

به طور کلی می‌توان گفت اگرچه نظم اجتماعی مفهومی کلی است و در سطح کلان مطرح می‌شود اما از آنجایی که سایر مفاهیم به کار برده شده در این تحقیق در سطح خرد می‌باشند؛ لذا در مورد مفهوم نظم اجتماعی نیز سعی شده است تا آنجایی که امکان دارد به سطح خرد تقلیل داده شود و اگر چه این کار عمل دشوار است و این دو با هم تفاوت بسیاری دارند اما در این پژوهش سعی شده است تا احساس نظم اجتماعی سنجیده شود تا به این وسیله به توان آن را وارد سطح خرد کرد. به این ترتیب عمل به قوانین موجود در جامعه از سوی افراد و سازمان‌های مختلف، به عنوان معیارهای نظم اجتماعی در نظر گرفته شده‌اند. از سوی دیگر یادآوری این نکته ضروری است که اگر چه وجود نظم و هماهنگی بین اجزاء یک جامعه بسیار مهم است اما احساس هماهنگی نیز مسئله مهمی است که باید به آن توجه شود چرا که اگر در جامعه‌ای نظم اجتماعی حاکم باشد مسلماً افراد وجود این نظم را احساس کرده و با حضور در اجتماع احساس امنیت بیشتری خواهند کرد همانطور که بی‌نظمی در جامعه را احساس کرده و این امر روی احساس امنیت آن‌ها تأثیر خواهد گذاشت. به عبارت دیگر وجود نظم به نوعی احساس نظم را به فرد القاء می‌کند. با توجه به این نظریه‌ها به سنجش این فرضیه می‌پردازیم که هر چقدر احساس نظم اجتماعی در فرد افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی او نیز افزایش می‌یابد.

در بخش امنیت محل سکونت نیز بیان شد که افرادی چون رکلس، احساس امنیت را زاییده محیط‌های زندگی می‌دانند و معتقدند وجود جرم در جامعه می‌تواند باعث احساس

ناامنی شود. هرچه میزان جرم افزایش پیدا کند به همان نسبت نیز احساس ناامنی افزایش می‌یابد (شیرازیان، ۱۳۸۳: ۷۴). همچنین بر اساس نظریه لوین و تئوری مبادله می‌توان گفت که برخی عوامل محیطی و اجتماعی مانند محل سکونت زنان می‌تواند نوعی احساس خاص مثلاً احساس امنیت یا ترس یا آرامش را برای فرد به همراه بیاورد و این احساس می‌تواند روی رفتار فرد تأثیر بگذارد. با توجه به این نظریه‌ها به سنجش این فرضیه می‌پردازیم که هرچقدر احساس امنیت محل سکونت در فرد افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی او نیز افزایش می‌یابد.

در زمینه خشونت خانگی نیز از نظریه تضاد و نظرات افرادی چون آلبرت باندورا، ویلیام گود، دوباش و دوباش استفاده شده است. به عنوان مثال: نظریه تضاد ریشه خشونت را در تضاد منافع می‌داند و معتقد است در خانواده‌هایی که مرد قدرت کافی برای تابع نمودن دیگری ندارد و می‌خواهد سلطه خود را اعمال کند تضاد و درگیری بیشتری وجود دارد. هرچه تضاد بیشتر باشد، احتمال بروز خشونت نیز بیشتر است. تحقیقات اشتراوس نیز نشان می‌دهد که در خانواده‌هایی که مرد بر دیگر منابع قدرت تسلط ندارد، کاربر خشونت به عنوان آخرین ابزار قدرت برای حل تضادها افزایش می‌یابد زیرا آنان در قیاس با مردان دیگر، منابع قدرت کمتری برای پیشبرد مقاصد و خواسته‌هایشان و ایجاد توازن در زندگی خانوادگی‌شان در اختیار دارند و هم از این روست که در خانواده‌های طبقات پایین اجتماع که با فشارها و تنش‌های بیشتری رو به رویند، خطر توسل مردان به خشونت در خانواده هم بیشتر می‌شود (درویش پور، ۱۳۸۷: ۵۲-۵۱). با توجه به نظریات مربوط به خشونت به سنجش این فرضیه می‌پردازیم که هرچقدر خشونت خانگی افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی زنان در محیط خانواده کاهش می‌یابد.

می‌توان گفت هرچه محیط خانواده امن‌تر و آرام‌تر و روابط بین افراد در خانواده صمیمانه‌تر باشد. در نتیجه زنان نیز در خانواده احساس آرامش و امنیت بیشتری خواهند کرد همچنین هرگاه زنان احساس کنند قوانینی برای دفاع از حقوق آنان وجود دارد و در صورتی که نسبت به این حقوق آگاهی داشته و اطمینان خاطر داشته باشند که در صورت برخورد با هرگونه مشکل در خانواده می‌توانند با مراجعه به قانون و دستگاه‌های اجرایی از حق طبیعی خود دفاع کنند. در این صورت است که احساس امنیت بیشتری نیز خواهند کرد. همچنین در صورتی که مردان نیز از این قوانین آگاهی داشته باشند و بدانند که در صورت مراجعه زنان به آن‌ها، قانون به حمایت از زنان خواهد پرداخت مسلماً بسیاری از خشونت‌ها در خانواده کاهش می‌یابد.

در بحث پایگاه اقتصادی و اجتماعی از نظریات افرادی چون مارکس، وبر، لینتن، ریچ وی و جانسون و همچنین دکتر بهرامی (روانشناس) استفاده شده است اما آنچه که در چارچوب نظری بیش از همه مورد توجه قرار گرفته است، نظرات وبر می‌باشد. وی در بحث منزلت یا

حیثیت به نقش پایگاه اجتماعی اشاره دارد البته وبر منکر وجود مفهوم اقتصادی نیست اما آن را در کنار مفهوم اجتماعی قرار می‌دهد و معتقد است که طبقه اقتصادی وقتی به یک طبقه اجتماعی یا گروه منزلت تبدیل می‌شود که اعضای آن به یک آگاهی گروهی نسبت به پایگاه طبقاتی مشترکشان برسند (گرب، ۱۳۷۳: ۷۸). همچنین وبر معتقد است که میزان تحصیلات، اصل و نسب و موقعیت شغلی افراد به عنوان معیارهای ارزیابی پایگاه اجتماعی به شمار می‌روند. دکتر هادی بهرامی به نقل از فولادی سپهر (۱۳۸۸، ۱۳۵) نیز معتقد است که پایگاه افراد می‌تواند امکان دستیابی آن‌ها را به امکانات و خدمات مختلف آموزشی، بهداشتی، رفاهی و غیره فراهم سازد و هرچه پایگاه افراد بالاتر باشد، امکان دستیابی آن‌ها به این خدمات نیز افزایش می‌یابد و به این ترتیب سطح رضایت‌مندی آن‌ها از زندگی و به تبع آن احساس امنیت اجتماعی آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. با توجه به این نظریه‌ها به سنجش این فرضیه می‌پردازیم که هرچقدر پایگاه اقتصادی و اجتماعی زنان افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی آنان نیز افزایش می‌یابد.

در بحث اعتقادات مذهبی نیز از نظرات افرادی چون دورکیم، وبر، توکویل، فروید و ریزمن و... استفاده شد که هر یک به نوعی به نقش دین در جامعه و ایجاد پیوند و همبستگی اجتماعی اشاره کرده بودند. به طوری که توکویل معتقد بود که ایمان افراد می‌تواند نوعی انضباط اخلاقی را در آن‌ها به وجود آورد یا فروید و ریزمن معتقد بودند که پای بندی مذهبی افراد می‌تواند آن‌ها را از کارهای نامشروع بازدارد و افراط به طور درونی خود را کنترل می‌کنند. کمتر به سوی کارهای نامشروع می‌روند و به این ترتیب انحراف و آنومی در جامعه کاهش می‌یابد (رفیع پور، ۱۳۷۸: ۳۸). استارک و دیگران هم معتقد بودند که اعتقادات مذهبی افراد می‌تواند عامل موثری در پیشگیری از جرایم به ویژه خشونت علیه زنان باشد، به طوری که در جوامع مذهبی اعمال مجرمانه کمتری مشاهده می‌شود. همچنین همسر آزاری نزد خانواده‌های مذهبی و پای بند به واجبات دینی نیز به طور چشمگیری کمتر دیده می‌شود و این امر تأثیر شگفت‌مذهب را در پیشگیری از بروز هرگونه جرم و ناهنجاری اجتماعی نشان می‌دهد به این ترتیب با توجه به نظریه‌های فوق به سنجش این فرضیه می‌پردازیم که هر چقدر پای بندی مذهبی در فرد افزایش یابد، احساس امنیت اجتماعی او نیز افزایش می‌یابد. عامل دیگری که در این تحقیق به آن اشاره شده، این است که برخی مولفه‌های شخصیتی مثل جنس، سن و وضعیت تاهل افراد می‌تواند در احساس امنیت اجتماعی آنان موثر باشد. به عنوان مثال گفته شد که جنسیت به عنوان مهمترین عامل شخصیتی در درک امنیت است. عموماً زنان ترس بیشتری را حس می‌کنند و زنان سالخورده‌تر حس امنیت کمتری نسبت به مردان هم سن خودشان دارند و به طور کلی مردان احساس مثبت‌تری در مورد امنیت محیط خودشان نسبت به زنان دارند. هم مردان و هم زنان در تاریکی احساس ناامنی می‌کنند ولی

درجه حس ناامنی در زنان بالاتر است. سن هم مولفه مهمی است اما نه به اندازه جنسیت. مثلاً سالخوردگان بیشتر می‌ترسند زیرا از نظر فیزیکی و بعضاً اجتماعی دفاع لازم را در برابر خطر در خود احساس نمی‌کنند. به همین جهت در این پژوهش، زنان جوان مورد بررسی قرار گرفته‌اند. البته وضعیت تاهل افراد هم می‌تواند در احساس امنیت آن‌ها موثر باشد و به نظر می‌رسد که متاهلین احساس امنیت بیشتری نسبت به مجردها دارند به همین جهت این امر نیز مورد توجه قرار گرفته است.

روش تحقیق

چارچوب نظری و فرضیات پژوهش، بکارگیری روش پیمایش را برای جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها بیشتر ایجاب می‌کند

سوالات

۱. میزان احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر کرمان چقدر است؟
۲. عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر کرمان کدامند؟

فرضیه‌ها

۱. احساس امنیت اجتماعی زنان در دو گروه زنان مجرد و متاهل تفاوت معناداری دارد.
۲. بین احساس کنترل اجتماعی و احساس امنیت زنان رابطه معناداری وجود دارد.
۳. بین احساس نظم اجتماعی و احساس امنیت زنان رابطه معناداری وجود دارد.
۴. بین احساس امنیت محل سکونت و احساس امنیت زنان رابطه معناداری وجود دارد.
۵. بین احساس خشونت خانوادگی و احساس امنیت زنان رابطه معناداری وجود دارد.
۶. بین پای بندی مذهبی زنان و احساس امنیت آنان رابطه معناداری وجود دارد.
۷. احساس امنیت زنان بر حسب تحصیلات پاسخگویان تفاوت معناداری دارد.
۸. بین سن زنان و احساس امنیت آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه زنان شهر کرمان طبق آخرین سرشماری که در سال ۱۳۹۰ انجام شده، می‌باشد. که حجم آن برابر با ۱۶۹۶۷۰ نفر می‌باشد.
روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است از این تعداد بر اساس فرمول کوکران ۳۸۵ نفر به دست آمد. اجزای فرمول فوق به شرح زیر است: $n = \text{حجم جمعیت}$

نمونه، $N =$ حجم جامعه آماری، $t =$ مقدار اشتباه استاندارد لازم برای دستیابی به ضریب اطمینان معین که چون ضریب اطمینان $0/95$ در نظر گرفته شده، بنابراین t معادل $1/96$ خواهد بود. $d =$ دقت احتمالی مطلوب که معادل $0/05$ است، $p =$ احتمال وجود صفت که معادل $0/5$ است و $q =$ احتمال عدم وجود صفت که معادل $0/5$ است.

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)}$$

$$n = \frac{\frac{(1/96)(1/96)(0/5)(0/5)}{(0/05)(0/05)}}{1 + \frac{1}{169670} \left(\frac{(1/96)(1/96)(0/5)(0/5)}{(0/05)(0/05)} - 1 \right)} = 385$$

روش جمع‌آوری اطلاعات

در این پژوهش گردآوری اطلاعات با استفاده از ابزار پرسشنامه توأم با مصاحبه انجام شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل پژوهش حاضر در دو سطح آمار توصیفی از گرایش‌های مرکزی (میان، میانگین) و گرایش‌های پراکندگی (انحراف معیار، واریانس) و جداول یک بعدی و آمار استنباطی (تجزیه و تحلیل داده‌ها) از ضریب همبستگی پیرسون و آزمون T مستقل استفاده شده است.

روایی^۱ و پایایی^۲

مهمترین معیار سنجش، اعتبار آن است. یعنی سنجش واقعا همان چیزی باشد که قصد سنجیدن آن را داریم (بیکر، ۱۳۸۷: ۱۳۸). در پژوهش حاضر برای محاسبه‌ی اعتبار از روش اعتبار صوری استفاده شده است. به این ترتیب که به وسیله پیش‌آزمون نظر کارشناسان و صاحب‌نظران در این حوزه پرسیده شد. تا به اصلاح محتوا و تناسب متغیرها با سؤالات پردازند. در مرحله‌ی بعد، پس از تعیین صحت و سقم عبارات مقیاس‌ها و پرسش‌ها به صورت پرسشنامه‌ای تنظیم و پیش‌آزمون با نمونه ۳۵ نفری انجام شد. از آنجا که $\alpha \geq 0.7$ پایایی مناسب وسیله اندازه‌گیری است، در اینجا مورد استناد قرار گرفته است.

۱- validity

۲- Reliability

جدول ۱: میزان آلفای به دست آمده برای هریک از متغیرهای تحقیق

متغیرها	احساس امنیت اجتماعی	امنیت محل سکونت	نظم اجتماعی	خشونت خانوادگی	پایبندی مذهبی
تعداد گویه	۱۳	۳	۷	۹	۱۵
آلفا	۰/۸۶	۰/۸۹	۰/۸۴	۰/۷۹	۰/۸۵

تعاریف متغیرها

متغیر وابسته احساس امنیت اجتماعی

تعریف مفهومی: امنیت به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی بیمی، آرامش و آسودگی است. برای اساس امنیت دارای دو معنا می‌باشد. امنیت در معنای ذهنی عبارت است از احساس آرامش، سکون قلبی و فراغت از ترس و هراس و اضطراب؛ و امنیت عینی عبارت است از وضعیتی که ارزش‌های حیاتی در آن از هرگونه تهدید و تعرض مصون باشد. پس امنیت اجتماعی به معنی حالت فراغت همگانی از ترس و اضطراب، مصونیت جان، مال، آبرو، ناموس و شغل شهروندان از هرگونه تهدید و تعرض می‌باشد (واثقی، ۱۳۸۰: ۸ و ۱۲ و ۲۱). احساس امنیت نیز عبارت است از نوعی ذهنیت و جهت‌گیری روانی مثبت (رضایت بخش، قانع‌کننده و آرام بخش) شهروندان نسبت به عدم تأثیر گذاری حضور و بروز رویدادها و وقایع ضد امنیتی (تهدیدات) در شرایط فعلی و آتی، در حوزه‌های امنیت اجتماعی، ثبات سیاسی، انسجام هویتی، یکپارچگی و امنیت سرزمین (حاجیان، ۱۳۸۴: ۲۸) همچنین به معنای فقدان هراس از اینکه ارزش‌های انسانی مورد حمله قرار گیرد یا به مخاطره نیفتد و به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع، اطمینان و آرامش خاطر، ایمنی، آرامش قلب و خاطر جمع بودن است. این مفهوم به این نکته توجه دارد که زنان چه مقدار احساس آرامش خاطر و آرامش قلب دارند که حقوق آنان رعایت می‌شود و به طور نسبی، احتمالاً مورد حمله قرار می‌گیرد. احساس امنیت اجتماعی از آن جهت مهم است که به برداشت‌ها و پنداشت‌های زنان نسبت به محیط توجه می‌کند (خسروی، ۱۳۸۶: ۶۴).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش، احساس امنیت اجتماعی زنان شامل دو بعد کلی احساس امنیت زنان در محیط خانواده و احساس امنیت در مکان‌های عمومی، محیط کار و... می‌باشد. بدین ترتیب منظور از احساس امنیت اجتماعی زنان، آن است که زنان با حضور در اجتماع، در محیط کار، در مکان‌های عمومی و... تا چه حد اطمینان دارند که امنیت آن‌ها تأمین می‌شود و احساس ترس و نگرانی نمی‌کنند همچنین تا چه حد در محیط خانواده می‌توانند به بیان نظرات و عقاید خود بپردازند و از این جهت مورد حمایت قرار می‌گیرند.

پس احساس امنیت اجتماعی، هرگونه نگرانی از تهدید، ترس هنگام تنهایی در خیابان، ترس از حضور در خیابان به ویژه در شب، ترس از همکاری با مردان غریبه، ترس از بان عقاید و نظرات و غیره را شامل می‌شود. هریک از این معرف‌ها به صورت ترتیبی در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفته‌اند.

متغیر مستقل پای بندی مذهبی

تعریف مفهومی: دورکیم می‌گوید: «سرچشمه دین جامعه است. دین همان شیوه‌ای است که جامعه از طریق آن خودش را به صورت یک واقعیت اجتماعی غیر عادی متجلی می‌سازد؛ به یک معنا جامعه و فرآورده‌های عمده‌اش را به مقام خدایی می‌سارند. دورکیم می‌گوید: «مذهب دستگاهی همبسته از باورها، اعمال مربوط به امور مقدس، یعنی مجزا (از امور عادی) یا ممنوع است. این باورها و اعمال همه کسانی را که پیرو آن‌ها هستند در یک اجتماع اخلاقی واحد به نام کلیسا متحد می‌کنند» همچنین دین مجموعه‌ای از اعتقادات است که اعضای یک اجتماع از آن پیروی می‌کنند (شایان مهر، ۱۳۷۷: ۲۷۲ و ۴۸۷).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور از پای بندی مذهبی افراد آن است که فرد علاوه بر اعتقاد به اصول و فروع دین، رفتار دینی و ظاهر دینی هم داشته باشد بدین معنا که از یک سو به انجام عبادات و تکالیف فردی و جمعی‌اش بپردازد و از سوی دیگر دینی بودن در ظاهر و رفتار او نمایان باشد. همچنین منظور از اعتقادات مذهبی افراد در این تحقیق، اعتقادات مذهبی مسلمانان مد نظر است چرا که در تمامی موارد مراجعه شده افراد مسلمان و شیعه بودند. که سطح سنجش این متغیر به صورت ترتیبی می‌باشد.

متغیر مستقل احساس امنیت محل سکونت

تعریف مفهومی: محل سکونت، محلی است که فرد در آنجا ساکن است و زندگی می‌کند و احساس امنیت محل سکونت به معنای آن است که فرد همواره در آن محیط احساس آرامش و امنیت می‌کند.

تعریف عملیاتی: در این تحقیق، منظور از احساس امنیت محل سکونت آن است که محل سکونت زنان تا چه حد برای آنان امن است و زنان تا چه حد در محل زندگی‌شان احساس امنیت و آرامش می‌کنند و هنگام رفت و آمد در آن ترسی ندارند و جان و مال خود را در امنیت می‌بینند. هر یک از این معرف‌ها به صورت ترتیبی در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفته‌اند

متغیر مستقل خشونت خانوادگی

تعریف مفهومی: خشونت هرگونه تهاجم فیزیکی علیه هستی انسان است که از روی قصد و با انگیزه آسیب، رنج یا لطمه بر فرد دیگر انجام شود (کار، ۱۳۸۷، ۴۳۹). همچنین

خشونت خانگی هر نوع عمل خشونت آمیز مبتنی بر جنسیت است که سبب بروز یا احتمال بروز آسیب‌های روانی، جسمانی و جنسی و رنج و آزار به زن گردد (رئیسی، ۱۳۸۰: ۷۶). «خشونت یعنی هر نوع تند خویی یا صدمه و آسیبی که به فرد رسانده شود و معمولاً قصد هم در آن نهفته است. یعنی عمل خشونت باید با قصد انجام گیرد و دقیقاً به فرد آسیب برساند حالا این آسیب رساندن می‌تواند بر خود فرد اعمال شود و یا بر اشیای که مورد علاقه اوست» (همان: ۶)

تعریف عملیاتی: منظور از خشونت خانگی در این تحقیق، هر نوع آسیب جسمانی و روانی به زنان است که از سوی اعضای خانواده صورت گیرد و شامل تحقیر، تمسخر، توهین، فحاشی و بد دهانی، آزارهای کلامی، کتک زدن، قطع ارتباط با خانواده و اخراج از منزل می‌باشد. هر یک از این معرف‌ها به صورت ترتیبی در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفته‌اند

متغیر مستقل احساس نظم اجتماعی

تعریف مفهومی: نظم اجتماعی را مفهوم کلی قابل انطباق بر امنیت اجتماعی و صیانت حیات و حفظ اعراض و اموال دانست. پس هر عملی که امنیت عمومی، حیات، شرافت، آزادی فردی و ناموس و اموال دیگری را مورد تعرض قرار دهد، نظم اجتماعی را بر هم زده است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۲: ۵۲). مفهوم بی‌هنجاری یا نابسامانی در مقابل مفهوم نظم اجتماعی قرار دارد که به معنی از بین رفتن و مخدوش شدن هنجارهای جامعه است و به وضعیتی اطلاق می‌شود که جامعه همبستگی آرمانی خود را از دست داده و انجام امور فارغ از هرگونه هنجاری صورت می‌پذیرد، هنجارهای اجتماعی نفوذی بر رفتار فرد ندارند و افراد فاقد الگوهای ارزشی و هنجارهای تعمیم یافته به اکثریت جامعه می‌باشند (شجاعی زند،؟؟؟؟).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش احساس نظم اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است و در اموری چون حمل و نقل عمومی، احساس نظم در سیستم‌های سازمانی و اداری یا در زندگی عادی و روزمره، در صف خرید و سفرهای درونی شهری و... مورد بررسی و سنجش قرار گرفته است. هر یک از این معرف‌ها به صورت ترتیبی در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفته‌اند.

اطلاعات و داده‌ها

از ۳۸۵ نفر نمونه آماری لحاظ شده در این پژوهش که زنان را تشکیل می‌دهند. ۶۵/۹۷ درصد کل نمونه متأهل و ۳۴/۰۳ درصد آن‌ها مجرد بودند. میانگین سنی افراد در این پژوهش ۳۱/۸۲ سال و میانگین نمره احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان ۴۲/۶۳ می‌باشد که نشان می‌دهد احساس امنیت اجتماعی زنان بالاتر از حد متوسط می‌باشد. میانگین پایبندی مذهبی زنان ۶۰/۲۳ می‌باشد که بیانگر این است که پایبندی مذهبی زنان نمونه آماری بالاتر از حد متوسط می‌باشد. میانگین خشونت خانوادگی شهروندان برابر با ۱۵/۶ می‌باشد که بیانگر

این است که خشونت خانوادگی اعمال شده در خانواده پاسخگویان پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد و هم‌چنین میانگین احساس امنیت در محل سکونت ۱۰/۱۳ می‌باشد که این مقدار بالاتر از حد متوسط می‌باشد. میانگین نظم اجتماعی شهروندان برابر با ۲۰/۵۳ می‌باشد که بیانگر این است که نظم اجتماعی از نظر پاسخگویان بالاتر از حد متوسط می‌باشد. میانگین درآمد پاسخگویان در این پژوهش ۵۶۰ هزار تومان بدست آمده است.

تجزیه و تحلیل

در جدول ۲ که مربوط به آزمون فرضیات پژوهش حاضر می‌باشد، در فرضیه مربوط به رابطه بین خشونت خانوادگی و احساس امنیت اجتماعی زنان در فاصله اطمینان ۹۵ درصد سطح معناداری $Sig=0/034$ می‌باشد که بیانگر معنادار بودن رابطه‌ی دو متغیر مذکور است. شدت این رابطه با توجه به میزان $|r|$ سنجیده می‌شود؛ با توجه به اینکه این میزان $R = -0/273$ می‌باشد. بیانگر یک رابطه‌ی معکوس بین دو متغیر است. به عبارتی با کاهش خشونت خانوادگی، زنان احساس امنیت اجتماعی بیشتری دارند. در مورد فرضیه مبنی بر رابطه بین وجود نظم اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی زنان در فاصله اطمینان ۹۹ درصد سطح معناداری $Sig = 0/034$ و ضریب همبستگی برابر با $R=0/034$ می‌باشد. که بیانگر وجود یک رابطه مستقیم بین دو متغیر مذکور است. در مورد فرضیه مبنی بر رابطه بین پایبندی مذهبی و احساس امنیت اجتماعی زنان می‌توان گفت که در فاصله اطمینان ۹۹ درصد سطح معناداری $Sig= 0/00$ و ضریب همبستگی برابر با $R=0/586$ می‌باشد. که بیانگر وجود یک رابطه مستقیم و قوی بین دو متغیر مذکور است به عبارتی هر میزان پایبندی مذهبی پاسخگویان بالاتر باشد در جامعه بیشتر احساس امنیت می‌کنند. فرضیه مبنی بر رابطه بین احساس امنیت محل سکونت و احساس امنیت اجتماعی زنان در فاصله اطمینان ۹۵ درصد که سطح معناداری $Sig=0/3$ و ضریب همبستگی برابر با $R=0/346$ می‌باشد. که بیانگر وجود یک رابطه مستقیم بین دو متغیر مذکور است به عبارتی هر زنان جامعه آماری پژوهش از نظر امنیت محل سکونت احساس امنیت بیشتری داشته باشند پس در جامعه نیز احساس امنیت اجتماعی بیشتری دارند. در فاصله اطمینان ۹۵ درصد که سطح معناداری $Sig=0/33$ و ضریب همبستگی برابر با $R=0/299$ می‌باشد. که بیانگر وجود یک رابطه مستقیم بین دو متغیر مذکور است به عبارتی هر چه پاسخگویان پژوهش از نظر وضعیت مالی مرفه‌تر یا به عبارتی از وضعیت اقتصادی خود رضایت بیشتری داشته باشند پس در جامعه نیز احساس امنیت اجتماعی بیشتری دارند. در کل می‌توان گفت که در همه فرضیه‌ها، فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 که همان فرضیه پژوهشگر می‌باشد تایید شده است. اما فرضیه مبنی بر رابطه و همبستگی سن پاسخگویان با احساس امنیت آن‌ها رد شده است.

جدول ۲: جدول آزمون همبستگی بین متغیرهای مستقل پژوهش (خشونت خانوادگی، نظم اجتماعی، کنترل اجتماعی، پایبندی مذهبی، امنیت محل سکونت، سن) با متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی زنان).

متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی زنان)		متغیرهای مستقل
ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری	
*-۰/۲۳۷	۰/۰۳۴	خشونت خانوادگی
*-۰/۴۱۷	۰/۰۰۰	نظم اجتماعی
*-۰/۵۸۶	۰/۰۰۰	پایبندی مذهبی
*۰/۳۴۶	۰/۰۳	امنیت محل سکونت،
-/۱۰	۰/۸۵۰	سن
*۰/۲۹۹	۰/۰۳۳	درآمد

** معنادار در سطح ۰/۰۱

** معنادار در سطح ۰/۰۵

طبق اطلاعات مندرج در جدول ۳ در فاصله اطمینان ۹۵ درصد، سطح معنادار $Sig=0/000$ می باشد؛ چون $Sig \geq 0/5$ است؛ پس نتیجه می گیریم احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل تفاوت معناداری دارد. به عبارتی فرضیه H_1 مبنی بر تفاوت معنادار احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل تأیید و فرضیه H_0 رد می شود. به عبارتی احساس امنیت اجتماعی زنان متاهل بیشتر از احساس امنیت اجتماعی زنان مجرد می باشد.

جدول ۳: جدول سنجش سطح معناداری احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل

احساس امنیت اجتماعی					
سطح معناداری	F	مجدور میانگین	درجه آزادی	جمع مجدورات	
/۰۰۰	۶/۲۳۸	۶۵۶/۷۴۶	۴	۲۶۲۶/۹۸۳	بین گروهی
		۱۰۵/۲۸۴	۳۸۰	۳۳۱۶۴/۴۸۹	درون گروهی
			۳۸۴	۱۳۸۷۰/۹۳۷	جمع

نتیجه گیری

نیاز به امنیت از نیازهای اساسی بشر به شمار می رود. در سلسله مراتب نیازها که توسط مازلو صورت گرفته است، احساس امنیت بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه و فیزیولوژیکی قرار گرفته است. در این وضعیت هرگاه حقوق طبیعی و آزادی افراد در تأمین نیازهایشان مورد تعرض قرار گیرد، امنیت روانی آن ها مورد خدشه واقع می شود. از این رو امروزه ارزش و اهمیت امنیت نه تنها برای تمامی ملل و اقوام بلکه برای فرد انسان ها امری آشکار و مسلم است و همگان به ایجاد آن سخت نیازمند و علاقه مندند. بدون شک هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها مهمتر از عنصر امنیت و تأمین

آرامش افراد جامعه نبوده و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند بدون امنیت امکان پذیر نخواهد بود و اصولاً انسان‌ها برای رسیدن به درجه موفقیت در زندگی شان و همچنین رسیدن به اهداف خود، پس از برآورده شدن نیازهای فیزیولوژی که اساس موجودیت و هستی شان را تشکیل می‌دهد نیاز به وجود امنیت و احساس امنیت دارند در پژوهش حاضر با توجه به نظریات مطرح شده در باب احساس امنیت اجتماعی از نظریه‌های نظم اجتماعی (مرتن و پارسونز)، احساس امنیت محل سکونت (لوین)، خشونت خانگی (اشتروس و نظریه پردازان تضاد)، پایگاه اقتصادی و اجتماعی (وبر)، پای بندی مذهبی (استارک) و برخی مولفه‌های شخصیتی امنیت اجتماعی استفاده شده است. با توجه به نتایج حاصل از آمار توصیفی می‌توان گفت که میانگین احساس امنیت اجتماعی زنان پژوهش حاضر برابر با ۶۳/۴۲ می‌باشد که این مقدار بالاتر از حد متوسط می‌باشد. اما در بحث آمار استنباطی که مربوط می‌شود به آزمون فرضیات؛ فرضیات مربوط به رابطه بین سن و احساس امنیت اجتماعی و فرضیه مبنی بر تفاوت احساس امنیت بر حسب تحصیلات رد شده‌اند و فرضیات دیگر که مربوط به همبستگی و وجود رابطه بین خشونت خانوادگی، نظم اجتماعی، احساس امنیت محل سکونت، پای بندی مذهبی و درآمد با متغیر وابسته پژوهش که احساس امنیت اجتماعی زنان می‌باشد تایید و در مورد تفاوت احساس امنیت اجتماعی زنان بر حسب وضعیت تاهل می‌توان گفت که احساس امنیت اجتماعی زنان متأهل بیشتر از زنان مجرد می‌باشد؛ لذا با توجه به یافته‌های پژوهش و مقایسه نتایج آن با نتایج آزمون فرضیاتی که در مبحث پیشینه پژوهش آورده شده است می‌توان گفت که فرضیه مبنی بر رابطه بین پای بندی مذهبی و احساس امنیت اجتماعی زنان که در پژوهش پلاسی جاسبانی (۱۳۸۱) با عنوان سنجش میزان احساس امنیت دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر پیامدهای احساس ناامنی و پژوهش‌ها شمیانفر (۱۳۹۰) نیز سنجش شده ناهمخوان است، به عبارتی فرضیه مذکور در پژوهش جاسبانی و هاشمیانفر رد شده است. اما فرضیه مبنی بر وجود رابطه بین نظم اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی که در پژوهش حاضر تایید شده است با نتایج حاصل از همین فرضیه در پژوهش‌ها شمیانفر با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر نقش پلیس همخوان می‌باشد.

منابع

- احمدی، یعقوب؛ اسماعیلی، عطاء(۱۳۸۷)؛ سنجش احساس امنیت زنان. جامعه شناسی کاربردی اصفهان، (۲۱)، شماره ۲.
- باباخانی، فرهاد (۱۳۸۸)؛ بررسی عوامل موثر بر احساس امنیت اجتماعی در دو سطح خرد و کلان. فصلنامه امنیت اجتماعی، شماره ۱۲.
- بودن، ریمون و بوریگو، فرانسوا (۱۳۸۵)؛ فرهنگ انتقادی جامعه شناس. عبدالحسین نیک گوهر، تهران، انتشارات فرهنگ معاصر، چاپ اول.
- بیکر، واین (۱۳۸۲)؛ مدیریت و سرمایه. مهدی الوانی و محمدرضا ربیعی، تهران، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی.
- پلاسی جاسبانی، زینب (۱۳۸۱)؛ سنجش میزان احساس امنیت دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن با تأکید بر پیامدهای احساس ناامنی، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته: پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۴)؛ چارچوب روش شناختی برای بررسی احساس امنیت. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، تهران: انتشارات معاونت اجتماعی ناجا، چاپ اول
- خسروی، مسعود (۱۳۸۶)؛ بررسی امنیت اجتماعی دانشجویان زن در دانشگاه آزاد اسلامی منطقه ۸. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن
- خوش فر، غلامرضا (۱۳۸۰)؛ بررسی میزان احساس امنیت و چگونگی مشارکت مردم در برقراری امنیت. نشریه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۶۴ - ۱۶۳، صص ۱۵۵-۱۴۸.
- درویش پور، مهرداد (۱۳۷۸)؛ چرا مردان به اعمال خشونت علیه زنان ترغیب می کنند. مجله زنان، سال هشتم، شماره ۵۶.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۸)؛ آنومی یا آشفتگی اجتماعی پژوهش در زمینه پتانسیل آنومی در شهر تهران. تهران: انتشارات سروش.
- ریتزر، جورج (۱۳۸۳)؛ نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر. محسن ثلاثی، تهران، انتشارات علمی.
- رئیسی سر تشنیز، امر الله (۱۳۸۰)؛ بررسی وضعیت خشونت علیه زنان و عوامل موثر بر آن در شهرستان شهرکرد. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۲)؛ آسیب شناسی (جامعه شناسی انحرافات). تهران، انتشارات آوای نور، چاپ دهم.
- شایان مهر، علیرضا (۱۳۷۷)؛ دایره المعارف تطبیقی علوم اجتماعی. کتاب اول، تهران، انتشارات کیهان.
- شجاعی زند، علیرضا (۱۳۸۴)؛ مدلی برای سنجش دینداری در ایران. مجله انجمن جامعه شناسی ایران، شماره ۱، دوره ششم، صص ۶۶-۳۴.
- شیرازیان، فرچهر (۱۳۸۳)؛ بررسی جامعه شناختی تأثیر عملکرد نیروی انتظامی (پلیس ۱۱۰) بر میزان احساس امنیت در ساکنین (۳۰-۴۰)؛ منطقه ۳ تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- صدیقی اورعی، غلامرضا (۱۳۷۶)؛ تأثیر ساختار بر پدیده امنیت یا نا امنی اجتماعی. مجموعه مقالات ارائه شده در

- همایش توسعه و امنیت عمومی، تهران، انتشارات وزارت کشور، جلد اول، صص ۱۴۲-۱۳۱.
- صدیق سروسستانی، رحمت الله (۱۳۸۲)؛ بهنجار نظم و نابهنجار رفتار. فصلنامه دانش انتظامی، شماره ۱، صص ۵۳-۳۸
- علیخواه، فردین؛ ربیعی، مریم (۱۳۸۵)؛ زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۲، پاییز ۱۳۸۵.
- فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸)؛ بررسی جامعه‌شناسی عوامل موثر بر امنیت اجتماعی زنان شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشگاه تهران شمال.
- کاهه، احمد (۱۳۸۴)؛ مجموعه مقالات امنیت اجتماعی. جلد ۱، تهران، انتشارات گلپونه
- کوزر، لوئیس (۱۳۸۳)؛ زندگی اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی. محسن ثلاثی، تهران، انتشارات علمی.
- گرب، ادوارد.ج (۱۳۷۳)؛ نابرابری اجتماعی. محمد سیاهپوش و احمد رضا غروی زاد، تهران، نشر معاصر، چاپ اول.
- هاشمیانفر، سید علی؛ کشاورز، زهرا سادات (۱۳۹۰)؛ بررسی جامعه‌شناختی گستره احساس امنیت در شهر اصفهان. فصلنامه نیروی انتظامی، سال اول، شماره ۳، ۱۳۹۱.
- واثقی، قاسم (۱۳۸۰)؛ تدبیر و سیره عملی امام علی (ع) در تأمین امنیت اجتماعی. تهران، مرکز تحقیقات و پژوهش‌های ناجا.

